

Rivaroxaban i leihau'r risg o thrombo-emboledd gwythiennol ar ôl llawdriniaeth i osod clun neu ben-glin newydd

*Mae 'canllawiau
arfarnu technoleg'
NICE yn rhoi
cyngor ar sut a
phryd y dylid
defnyddio cyffuriau
a thriniaethau eraill
yn y GIG.*

Mae'r daflen hon yn ymwneud â phryd y dylid defnyddio **rivaroxaban** i leihau'r risg o thrombo-emboledd gwythiennol mewn oedolion sy'n cael llawdriniaeth i osod cymalau clun neu ben-glin newydd yn y GIG yng Nghymru a Lloegr. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol). Nid yw'n cynnwys defnyddio rivaroxaban i leihau'r risg o thrombo-emboledd gwythiennol mewn oedolion sy'n cael mathau eraill o lawdriniaeth. Fe'i hysgrifennwyd ar gyfer pobl sy'n cael neu sydd wedi cael llawdriniaeth i osod cymalau clun neu ben-glin newydd ond gall hefyd fod yn ddefnyddiol i'w teuluoedd neu ofalwyr neu unrhyw un sydd â diddordeb yn y pwnc.

Nid yw'n disgrifio thrombo-emboledd gwythiennol na'r triniaethau'n fanwl – dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd drafod y rhain gyda chi. Gallwch gael rhagor o wybodaeth gan y sefydliadau a restrir ar dudalen 4.

Efallai nad hon yw'r unig driniaeth bosibl ar gyfer thrombo-emboledd gwythiennol. Dylai eich tîm gofal iechyd siarad â chi ynghylch p'un a yw'n addas i chi a pha opsiynau triniaeth eraill sydd ar gael.

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Argymhellir rivaroxaban fel triniaeth bosibl i leihau'r risg o thrombo-emboledd gwythiennol mewn oedolion sy'n cael llawdriniaeth i osod cymalau clun neu ben-glin newydd.

Thrombo-emboledd gwythiennol

Pan fydd gwaed yn ceulo yn un o'r gwythiennau dwfn yn y goes, y glun, y pelfis neu'r fraich, cyfeirir ato fel thrombosis gwythien-ddofn. Nid yw'r ceulad gwaed ei hun yn peryglu bywyd, ond os daw'n rhydd gellir ei gludo yn eich gwaed i ran arall o'ch corff lle y gall achosi problemau - gelwir hyn yn thrombo-emboledd gwythiennol.

Os caiff y ceulad ei gludo i'r ysgyfaint fe'i gelwir yn emboledd pwlmonaidd a gall fod yn angheuol. Hyd yn oed os na ddaw ceulad gwaed yn rhydd, gall achosi niwed hirdymor i'r gwythiennau o hyd gan arwain at boen a chwyddo.

Mae pobl sy'n cael llawdriniaeth i osod cymalau clun neu ben-glin newydd yn wynebu risg o thrombo-emboledd gwythiennol oherwydd eu bod yn segur yn ystod y llawdriniaeth ac ar ôl y llawdriniaeth ac oherwydd y niwed a achosir yn ystod y llawdriniaeth.

Rivaroxaban

Cyffur yw rivaroxaban (a elwir yn Xarelto hefyd) sy'n helpu i atal gwaed rhag ceulo. Mae'n gwneud hyn drwy atal sylwedd a elwir yn Ffactor Xa rhag gweithio. Mae angen Ffactor Xa i geulo'r gwaed. Dylid rhoi Rivaroxaban yn fuan ar ôl llawdriniaeth ac am rai wythnosau wedi hynny er mwyn helpu i atal thrombo-emboledd gwythiennol.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Pan fydd NICE yn argymhell triniaeth, rhaid i'r GIG sicrhau ei bod ar gael i'r bobl hynny y gallai eu helpu, fel arfer o fewn 3 mis i gyhoeddi'r canllawiau. Felly, os ydych yn cael llawdriniaeth i osod cymal clun neu ben-glin newydd, a bod eich meddyg yn credu mai rivaroxaban yw'r driniaeth gywir i chi, dylech allu cael y driniaeth ar y GIG. Gweler www.nice.org.uk/aboutguidance os nad yw'r driniaeth ar gael.

Rhagor o wybodaeth

Gall y sefydliadau isod roi rhagor o wybodaeth a chymorth i bobl sy'n cael llawdriniaeth i osod clun neu ben-glin newydd. Nodwch nad yw NICE yn gyfrifol am ansawdd na chywirdeb unrhyw wybodaeth neu gyngor a roddir gan y sefydliadau hyn.

- Anticoagulation Europe, 020 8289 6875
www.anticoagulationeurope.org
- Lifeblood: Yr Elusen Thrombosis, 020 7633 9937
www.thrombosis-charity.org.uk

Gall NHS Choices (www.nhsdirect.wales.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy. Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion (a elwir yn 'PALS' fel arfer) lleol roi rhagor o wybodaeth a chymorth i chi.

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ynglŷn ag atal, canfod a thrin cyflyrau meddygol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried y dystiolaeth sydd ar gael am y clefyd a'r triniaethau, barn cleifion a gofalwyr a phrofiadau meddygon, ac yn ystyried y costau cysylltiedig. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r daflen hon a fersiynau eraill o'r canllawiau hyn sydd wedi'u targedu at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn www.nice.org.uk/TA170

Gallwch archebu copïau wedi'u hargraffu o'r daflen hon gan gyhoeddiadau NICE (ffoniwch 0845 003 7783 neu anfonwch neges e-bost i publications@nice.org.uk a dyfynnwch y cyfeirnod N1927.

Mae gan wefan NICE wasanaeth darllen sgrin a elwir yn Browsealoud, sy'n eich galluogi i wrando ar ein canllawiau. Cliciwch ar logo Browsealoud ar wefan NICE i ddefnyddio'r gwasanaeth hwn.

Rydym yn annog y GIG a sefydliadau'r sector gwirfoddol i ddefnyddio testun o'r daflen hon yn eu gwybodaeth eu hunain am leihau'r risg o thrombo-emboledd gwythiennol ar ôl llawdriniaeth i osod clun neu ben-glin newydd mewn oedolion.

National Institute for Health and Clinical Excellence

MidCity Place, 71 High Holborn, London, WC1V 6NA; www.nice.org.uk

ISBN 978-1-84936-016-6

N1927 5k 1P Ebrill 09

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2009. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.